

5651 Say?l? Kanun'da içerik sa?lay?c?s? "*internet ortam? zerinden kullan?c?lara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, de?i?tiren ve sa?layan gerçek veya tüzel ki?iler*" olarak tan?mlanmaktadır. Bu halde rne?in bir blog sitesinde blog yaz?s?n? yazan, video payla??m sitelerinde videoyu yükleyen, internet forum, interaktif sözlük vb. olu?umlarda yorum sahipleri içerik sa?lay?c? s?fat?n? haiz olmaktadır. Yer sa?lay?c? ise yine 5651 Say?l? Kanun'da "*hizmet ve içerikleri bar?nd?ran sistemleri sa?layan veya i?leten gerçek veya tüzel ki?iler*" olarak

tan?mlanmaktadır. Bu minvalde, farklı blog sayfaları'nın yer aldığı internet sitesini işleten, video paylaşım sitelerinde video paylaşım sitesi işletenleri ve aynı şekilde forum vb. oluşumlarda forumun yer aldığı internet sitesi işleticisi yer sağlayıcı olarak tan?mlanabilmektedir. Ayrıca 5651 Sayılı Kanun'da yapılan 29.07.2020 tarihli değişiklikle sosyal medya sağlayıcı tanımı hukukumuzda girmiştir. Sosyal medya sağlayıcı 5651 Sayılı Kanun'da "Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcılara internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturularak, görüntülerine veya paylaşmalarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler" olarak tan?mlanmıştır. Bu minvalde Twitter, Facebook, Instagram gibi sosyal paylaşım site ve uygulamaları sosyal medya sağlayıcı olarak tan?mlanmıştır.

Bu halde, kişilik hakları ihlal edilen kişi, içerik sağlayıcı veya buna ulaşamaması halinde yer sağlayıcıya başvurmak sureti ile içeriğin yayından kaldırılmasını isteyebilecektir. 5651 Sayılı Kanun gereği, bu talepler, günlük erişimi bir milyondan fazla olan sosyal medya kullanıcıları haricinde, 24 saat içerisinde cevaplandırılmalıdır. Aksi halde talep reddedilmez sayılacak ve ayrıca da anlatılacağı üzere hâkimden söz konusu içeriğe erişimin engellenmesi talep edilebilecektir. Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan sosyal medya kullanıcıları bakımından ise cevap süresi 48 saat olarak belirlenmiştir ve olumsuz cevapların gerekçeli olması zorunluluğu getirilmiştir. Söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde sosyal medya kullanıcıları hakkında 5 milyon TL idari para cezası uygulanması öngörülmüştür.

2.2 Sulh Ceza Hakimliğine Başvuru

İnternet ortamında yapılan yayının içeriği nedeniyle kişilik hakları'nın ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, yukarıda belirtildiği üzere içerik sağlayıcı veya yer sağlayıcıya başvurabileceği gibi doğrudan sulh ceza hakimliğine başvurarak içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini de isteyebilir. Bu minvalde içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi noktasında seçim hakkı başvurucuya bırakılmıştır.

Sulh ceza hâkimi söz konusu başvuruyu değerlendirerek duruma yapmaksızın, başvurudan itibaren 24 saat içerisinde karara bağlayacaktır. Bu karara karşı taraflar karar öğrenmelerinden itibaren 7 gün içerisinde karar veren Sulh Ceza Hakimliğinden sonraki sıra numaralı hakimliğine itirazda bulunabilecektir. İtirazda bulunulan Sulh ceza hâkiminin, itirazı yerinden görmesi halinde, en çok üç gün içinde karar düzeltilecektir.

Diğer taraftan hâkim, yapılan başvuruyu yerinde görürse, başvurunun talebine göre içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesine karar verecektir. Kural olarak hâkimin vereceği erişimin engellenmesi kararı yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayı, kısım ve bölüm ile ilgili olarak verilecektir. Bununla birlikte, URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirilmesi halinde, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verilebilecektir.

Hâkim tarafından verilen erişimin engellenmesi veya içeriğin çıkarılması na dair karar daha sonra kararın icrası için Erişim Sağlayıcılar Birliğine ("**Birlik**") gönderilmektedir. Birlik, mevzuata uygun olmadıkça düğü kararlara itiraz edebilmektedir. İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı, herhangi bir itiraz olmaması halinde, Birlik tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcıya gönderilmektedir. Bu halde kararın en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir. Aksi halde söz konusu içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcılar, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmaktadır.

Son olarak, bir düzenleme de arama motorları bakımından getirilmiştir. İnternet ortamında yapılan yayının içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenin bu yönde bir talebi olması halinde hâkim tarafından, başvuranın adı'nın veya ticaret unvanının erişimin engellenmesi veya içeriğin çıkarılması kararına konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilmelidir.

2.3 Birlik'e Başvuru

Yukarıda ifade edildiği üzere, erişim engellenmesi veya içeriğin çökmesi kararları belirli bir URL adresine yönelik olarak verilmektedir. Bununla birlikte söz konusu karara konu içerik aynı anda veya daha sonra başka internet sitelerinde de yer alabilmektedir. Bu halde her bir internet sitesi bakımından tek tek başvurular yapmak zaman kaybına yol açarak zararın büyümesi sonucunu doğurabilecek, aynı zamanda farklı hakimlikler nezdinde farklı kararlar çökmesi muhtemel olabilecektir. Bu tür sakıncaların engellenmesi amaçları ile kanun koyucu 5651 Sayılı Kanun'da belirli hallerde doğrudan doğruya Birlik'e başvurmak sureti ile söz konusu içeriğin kaldırılması veya erişimin engellenmesi olanağı sağlamaktadır.

Birlik'e doğrudan doğruya başvurabilmek için, söz konusu yaygın içeren herhangi bir site için sulh ceza hakimliği tarafından verilmiş bir içeriğin çökmesi veya erişimin engellenmesi kararı bulunması gerekmektedir. Aynı içeriğin daha sonra farklı internet adreslerinde de yayınlanması halinde tekrar hâkim kararına ihtiyaç olmayacağı doğrudan doğruya Birlik'e başvurmak sureti ile içeriğin çökmesi veya erişimin engellenmesi sağlanabilecektir. Zira bu halde hakim tarafından söz konusu içeriğin hukuka aykırılığı tespit edildiğinden yeniden hukuka aykırılık tespitinin yapılmasına ihtiyaç görülmemektedir.

3. Türk Ceza Kanunu Kapsamında Hakaret Suçu Sebebiyle Suç Duyurusu

Hakaret suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ("**TCK**") "*Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığına rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat etmek veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırmak*" olarak tanımlanmaktadır.

Medeni hukuk bakımından tüzel kişilerin insana özgü olanlar haricinde her türlü haktan yararlanabileceği ve bu kapsamda tüzel kişinin de şeref ve onur unsurlarına sahip olduğunun kabul edildiği yukarıda açıklanmıştır. Bununla birlikte ceza hukukunda medeni hukuktan farklı bir görüş hakim olarak benimsenmektedir. Doktrinde tartışılabilir görüşler yer almakla birlikte hakim görüşü, tüzel kişilerin hakaret suçunun mağduru olamayacağı, bununla birlikte suçtan zarar gören olabilecekleri yönündedir[2]. Yargıtay'ın da görüşü aynı şekilde tüzel kişilerin suçun mağduru olamayacağı, bununla birlikte suçtan zarar gören olabileceği yönündedir[3].

Hal böyle olunca, tüzel kişiye karşı hakaret suçunun işlenmesi Yargıtayca mümkün kabul edilmediğinden tüzel kişinin kendisine internet ortamında hakaret edildiği iddiası ile savcılık nezdinde suç duyurusunda bulunması mümkün kabul edilmemektedir.

Bununla birlikte, tüzel kişilik ile birlikte tüzel kişiliğin temsilcisinin, organlarının veya üyelerinin de hedef alınması ve tahkir edilmesi halinde temsilciler, organların gerçek kişi üyeleri ile tüzel kişinin gerçek kişi üyelerinin suçun mağduru olarak kabul edilebilecektir[4].

Bu halde tüzel kişinin temsilcisi, organlarının gerçek kişi üyeleri veya gerçek kişi üyeleri cumhuriyet savcılığı nezdinde suç duyurusunda bulunabilecek ve aynı zamanda söz konusu yayımların çökmesi veya erişimin engellenmesini talep edebilecektir. Özellikle hakaret suçunun oluştuğu durumlarda, failin kimliğinin çoğunlukla mağdur tarafından bilinmemesi sebebi ile gerekli araştırmaların yapılması için savcılık nezdinde suç duyurusunda bulunmak tercih edilebilecektir.

4. Medeni Hukuk ve Ticaret Hukukundaki Başvuru Yöntemleri

Yukarıda ifade edildiği üzere, medeni hukuk bakımından tüzel kişiler, insana özgü olanlar dışında tüm haklara sahiptirler. Hal böyle olunca kişilik haklarının korunmasına ilişkin olarak TMK'da düzenlenen koruma rejiminden yararlanabileceklerdir.

TMK'nın 25. maddesinde, kişilik haklarına karşı saldırı olanların hâkimden;

- saldırı tehlikesinin önlenmesini,
- sürmekte olan bir saldırıya son verilmesini,
- sona ermiye olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini

talep edebilecekleri düzenlenmektedir.

Bu halde internet ortamında bir saldırıdan haberdar olan tüzel kişinin, söz konusu içerik internet ortamında yayımlanmadan önce Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurarak içeriğin önlenmesini veya yayımlandıktan sonra içeriğin kaldırılması? Sulh Ceza Mahkemesi'nden talep etme imkânı bulunmaktadır[5]. Bununla birlikte yukarıda anlatılan kişilik haklarına saldırı halinde içeriğin çökertilmesi ve erişimine engellenmesi yöntemi oldukça hızlı bir yöntem sunabilmekteyken TMK madde 25'e göre içeriğin kaldırılması? talep etmek tercih edilmeyebilecektir. Son olarak saldırı sona ermi? olsa dahi, etkilerinin devam etmesi halinde söz konusu hususun tespitine yönelik olarak talepte bulunmak mümkündür.

Söz konusu kişilik haklarına saldırı neticesinde tüzel kişi nezdinde itibar kaybı, kar kaybı, fırsat kaybı gerçekleşmi? ve kişilik haklarına saldırı yöneltten kişi bu saldırı sebebiyle bir kazanç elde etmi? olabilmektedir. TMK'da bu hususa yönelik olarak maddi kayıpların giderilmesi, 25. maddenin "*Davacı'nın, maddî ve manevî tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmi? olan kazanç ve vekaletsiz i? görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır*" ifadesindeki 3. fıkrası ile düzenlenmiştir. Bununla birlikte aynı maddede söz konusu içeriğe yönelik olarak düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunulabileceği düzenlenerek itibar kaybının da giderilmesine yönelik olarak zararın giderilmesine olanak sağlayacak düzenlemelere yer verilmiştir.

Her ne kadar internet ortamında yapılan kişilik haklarına saldırı sebebi ile oluşan doğrudan maddi zararın ispatı hususunda zorluk yaşanmayabilecekse de özellikle itibar kaybı veya fırsat kaybı gibi zarar kalemlerinin ortaya çıkması uzun zaman alabileceğinden oluşan maddi zararın ispatı meselesi sorun olabilmektedir. Bu halde söz konusu itibar kaybının manevi zarar kalemi olarak talep edilip edilemeyeceği hususu önem taşımaktadır. Yargıtay'ın görüşü, tüzel kişilerin de kişilik haklarına yapılan saldırı sebebiyle manevi tazminat isteyebileceği yönündedir[6].

Bir diğer ispat sorunu da saldırıda bulunan failin kimliğidir. Zira internet ortamında yapılan yayınlarda çoğunlukla içerik sahibinin kimliği tartışılardan 3. kişilerce kolayca tespit edilememektedir. Bu halde, sulh ceza hakimliğine başvurulmak sureti ile delil tespiti istenebileceğini ve bu şekilde haksız yayınlara kaybolmasının engellenerek sorumluların tespit edilebileceğini söylemek mümkündür[7].

Yukarıdaki bilgiler ışığında, internet ortamında kişilik haklarına saldırı yapılan tüzel kişi; oluşan maddi ve manevi zararın tazmini, failin elde ettiği yararın vekaletsiz i? görme hükümlerine göre kendilerine verilmesini ve son olarak ticari itibar kaybının giderilmesine yönelik olarak düzeltmenin veya kararın ilgililere duyurulmasını talep edebilirler.

Yukarıdaki açıklamalar tüm tüzel kişiler için geçerli iken, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun("TTK") "Haksız Rekabet" başlıklı 4. kısmında ise piyasada mal veya hizmet üreten kişilere ilişkin koruma rejimi getirilmektedir. Buna göre haksız rekabet sayılan fiiller içerisinde "*Başkaları? veya onların malların, i? ürünlerini, fiyatlarını, faaliyetlerini veya ticari i?lerini yanlış, yanlış? veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülemek*" fiilleri açıkça zikredilmiştir.

Söz konusu madde kapsamında, internet üzerinden kendisi veya malları, i? ürünleri, fiyatları faaliyetleri veya ticari i?leri; yanlış, yanlış? veya gereksiz yere incitici açıklamalarla kötülenen tüzel kişiler, TTK'nın haksız rekabet hükümlerine göre koruma talep edebilecektir. Bununla birlikte söz konusu beyanlarda bulunan bir başka rakip olması zorunlu değildir. Bir başka tüzel veya gerçek kişi ile tüketicilerin beyanlarına karşı da haksız rekabet iddiası ile hukuki yollara başvurulabilmektedir[8]. Öyle ki tüketicilerin bloglarda, şikâyet, video paylaşımları veya sosyal medya sitelerinde yaptıkları paylaşımlar da bu madde kapsamında girmektedir. Ancak söz konusu yorumların yanlış, yanlış? veya gereksiz yere incitici olması gerekmektedir.

TTK gereği haksız rekabet sebebiyle müterileri, meslekî itibarı, ticari faaliyetleri veya diğer ekonomik menfaatleri zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek olan kimse;

- Fiilin haksız olup olmadığının tespiti,
- Haksız rekabetin sonlandırılması,
- Haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılması, haksız rekabet yanlı veya yanlıtıcı beyanlarla yapılmısa bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhası,
- Kusur varsa zarar ve kaybın tazminini,
- Artların varlığında manevi tazminat verilmesini

talep edebilecektir.

Yukarıda belirtildiği üzere tüzel kişilerin de manevi tazminat talep edebileceği kabul edilmektedir.

5. Sonuç

İnternet ortamında tüzel kişilere karşı yapılan yanlı, yanlıtıcı, gereksiz yere incitici ve karalayıcı içeriklere karşı Türk hukukunun farklı alanlarında koruma yöntemleri düzenlenmiştir. Kişilik haklarına bu şekilde bir saldırı halinde en hızlı çözüm mekanizması, özel kanun niteliğinde olan 5651 Sayılı Kanun ile öngörülen içeriğin kaldırılması ve/veya erişimin engellenmesi için sulh ceza hakimliğine başvuru yöntemidir. Bunun haricinde söz konusu davranışın tüzel kişinin temsilcileri, organları ve gerçek kişi üyeleri veya tüzel kişinin üyelerine karşı işlenmiş sayılması halinde TCK hükümlerine göre savcılık nezdinde suç duyurusunda bulunma ve ceza tahkikatı başlatma imkânı bulunmaktadır. Bunlar haricinde özel hukukun temel ayaklarından olan haksız saldırı sonucu oluşan zararın tazmini için çeşitli yöntemler belirlenmiştir. Yukarıdaki bilgiler ışığında internet ortamında yapılan saldırılar için uygulanabilecek pek çok hukuki araç bulunduğunu söylemek mümkündür.

[1] **Aydın ZEVLİLER, Şeref ERTAŞ, Ayşe HAVUTÇU, Damla GÜRPINAR**, Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk (Temel Bilgiler), Turhan Kitabevi, Ankara, 2015, s. 101; **Mehmet AYAN, Nurcan AYAN**, Kişiler Hukuku, Mimoza Yayınları, Konya, 2011, s.161; **Mine KAYA**, Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:68, Sayı: 2010/4, s.283

[2] **Mahmut KOCA, Şbrahim ÜZÜLMEZ**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 427; **Mehmet Emin ARTUK, Ahmet GÖKÇEN, A.Caner YENİDÜNYA**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 405; **Hakan HAKERİ**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s.132; **Doğan SOYASLAN**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara 2006, s. 234.

[3] **Yargıtay 18. Ceza Dairesi, Esas No: 2016/18978 Karar No: 2017/1193 Tarih: 06.02.2017 ve Esas No: 2015/4362 Karar No: 2015/8545 Tarih: 21.10.2015.**

[4] **Devrim AYDIN**, Türk Ceza Kanunu'nda Hakaret Suçu, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi (Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan), 19 (2), s. 887 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/813305>

[5] **Ayan**, a.g.e. s. 87

[6] **Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2011/4-687 Karar No: 2012/26 Tarih: 01.02.2012, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, Esas No: 2007/8212 Karar No: 2008/3486 Tarih: 17.03.2008 ve Esas No: 2001/4164 Karar No: 2001/8421 Tarih: 24.09.2001**

[7] **Yasemin DURAK**, İnternet Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırı ve Hukuki Koruma, 2014, 22 (1), s. 110, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/suhfd/issue/26653/281288>

[8] **Fusun NÖMER ERTAN**, Yürürlüğünün 7. Yılında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2019

LG?L? ÇALI?MA ALANLARI

- Hakaret ve ?tibar Zedelenmesi

Related Attorneys

- DR. E. SEYF? MORO?LU, LL.M.
- BURCU TUZCU ERS?N, LL.M.
- CEYLAN NEC?PO?LU, PH.D, LL.M.